

De techniek van het verbinden

College van Rijksadviseurs

Jaarprogramma 2016

De techniek van het **verbinden**

College van Rijksadviseurs

Jaarprogramma 2016

Inhoud

1. VOORWOORD

2. FOCUS 2016

Transformatie en herbestemming

Samenhang in mobiliteit

Een betere delta

De complete stad

Nieuwe cultuurlandschappen

Ruimtelijke impact energietransitie

Nieuwe bouwcultuur

Ruimtelijke kwaliteitsborging

Communicatie, representatie, werkbezoeken en ondersteuning

3. ADVIEZEN, PROJECTEN EN ACTIVITEITEN

Deelname in kwaliteitsteams en jury's in 2015

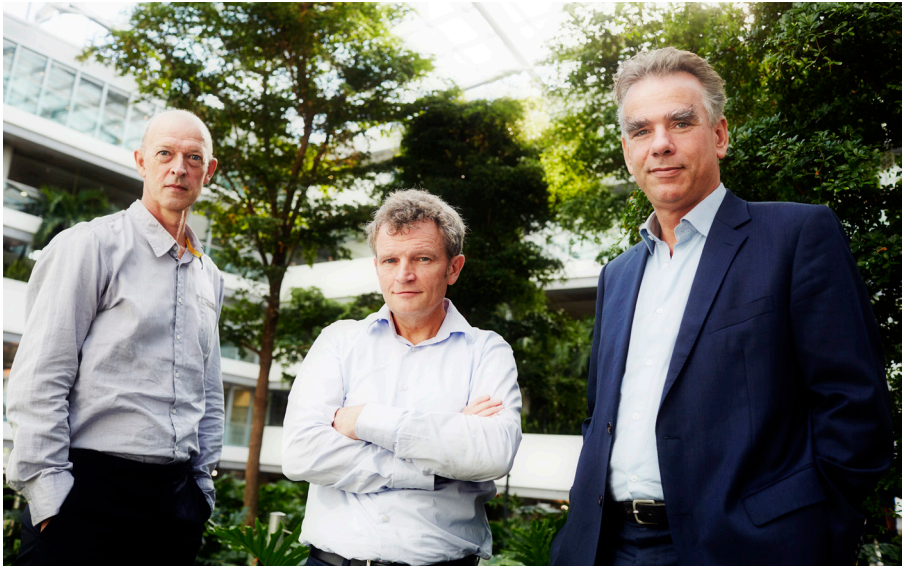
Afgeronde adviezen/projecten

4. COLOFON

Voorwoord

Voorliggend jaarprogramma 2016 van het College van Rijksadviseurs omvat een voortzetting van de voornemens en ambities van het voorgaande jaarprogramma 2015 en het werkprogramma 2012-2016 'de techniek van het verbinden'. Het College in deze samenstelling gaat haar laatste half jaar in. De eerste helft van 2016 staat voornamelijk in het teken van oogsten. Projecten die zijn uitgezet zullen, soms na een looptijd van meerdere jaren, tot afronding komen. En verschillende adviestrajecten zullen samen komen in een aantal overkoepelende adviezen. Omdat het College wel blijft bestaan en de voorzitter een continue factor is, ook in het volgende College, zullen enkele trajecten nog doorlopen in de tweede helft van 2016 of zelfs daarna.

De advisering van het CRa heeft zich gericht op alle fasen van het beleids-, plan- en uitvoeringsproces. In de praktijk betekende dit dat het CRa voornamelijk heeft gewerkt als adviseur van de departementen (BZK, EZ, IenM en OCW) én hun uitvoerende diensten (resp. RVB, RVO, RWS en RCE). Advisering vond plaats in het uitzetten van (ontwerp) trajecten en ontwerpend onderzoek dat vaak leidde tot een product en een geschreven advies. Nog vaker echter bestond de advisering uit het 'meedraaien' op de werkvloer van de departementen. Bijvoorbeeld in de vorm van deelname en voorzitterschap van Q-teams. Daarnaast leverde het CRa ondersteuning bij aanbestedingen, bijvoorbeeld bij het

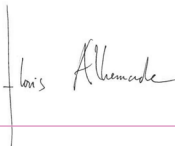
Het College van Rijksadviseurs, van links naar rechts:
Rients Dijkstra, Floris Alkemade en Eric Luiten

opstellen van de Aanbestedingsleidraad, het voorbereiden van de selectie van ruimtelijke opdrachtnemers en deelname aan de dialoogsessies. Dit gebeurde bij MIRT projecten zowel droog als nat, als bij architectuuropdrachten. Dus zowel de rijksbouwmeester, de rijksadviseur Infra en Stad als de rijksadviseur Landschap en Water. Deze laatste vorm van advisering op de werkvloer is arbeidsintensief en neemt sommige weken wel driekwart van de tijdsbesteding van de CRa leden in. De activiteiten zijn echter niet terug te vinden in de begroting omdat inzet van uren niet apart wordt verrekend. In onderstaand overzicht is dit opgevangen door de activiteiten op te nemen zonder bedrag.

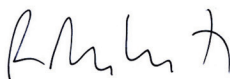
Volgens de meerjarenbegroting AAARO is voor het CRa in 2016 hetzelfde budget beschikbaar als de voorgaande jaren. De ervaring van de vorige wisselingen van het wacht (2008 en 2012) leert dat in het slotjaar van ieder College het beschikbare budget voor meer dan de helft kan worden besteed in de periode tot en met de zomer. Het oude College gaat immers 'oogsten' en het nieuwe College start pas in september en zal dan de eerste maanden druk bezig zijn met plannen maken.

Voor het resterende half jaar van het huidige College stelt het CRa een inzet voor op de volgende projecten, gerangschikt naar de in het vigerende jaarplan (Werkprogramma CRa 2015) benoemde thema's. Beschikbaar budget: 465.000 euro plus 50.000 euro projectbijdrage van OCW (Visie Erfgoed en Ruimte). Totaal beschikbaar 515.000 euro. Verdeling van het budget over de projecten is een indicatie.

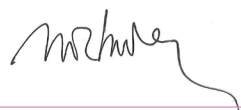
Het College van Rijksadviseurs

Floris Alkemade
Rijksbouwmeester

Rients Dijkstra
Rijksadviseur
Infrastructuur en Stad

Eric Luiten
Rijksadviseur
Landschap en Water

Langestraat
Botermolendrift

Focus 2016

THEMA 1. TRANSFORMATIE EN HERBESTEMMING

Onderwerp	Toelichting	Budget
H-team vervolg	Gevraagd en ongevraagd aanjagen van herbestemmingen. Maar dan voorbij de succesvolle voorbeelden, op zoek naar oplossingen voor obstakels in herbestemming- en transformatieprocessen. Monitoring is ook een lacune. Congres 28 januari 2016. Daarna in CRa vergadering het activiteitenprogramma H-team 2016 vaststellen.	€ 50.000
Vastgoedtransformatie RVB	Ondersteuning van het RVB op gebied van vastgoedtransformatie. Nadruk op afstoot. Bijvoorbeeld Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Lelystad, Kazerne Doorn, Nieuw Milligen, Valkenburg, Marineterrein, Veenhuizen.	Inzet in uren
Brede Waardebenadering	Uitwerking van de brede waardebenadering of 'beste bod benadering' uit advies rijksvastgoed in beweging.	€ 10.000
Zonnestraal naar een World Heritage status	Inzet en advies op verzoek van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en gemeente Hilversum bij de samenstelling van het UNESCO-nominatiedossier over voormalig sanatorium Zonnestraal.	€ 15.000
		VER budget
	Totaal	€ 75.000

THEMA 2. SAMENHANG IN MOBILITEIT

Onderwerp	Toelichting	Budget
Loket Knooppunten	Voortzetting huidige werkzaamheden is al vastgelegd. Op naar een volgende ronde knooppunten. De bijdragen van het CRa (60.000) en lenM (90.000) worden in een aparte projectbegroting gesteld. Beslaat heel 2016.	€ 60.000
Transformatie ringwegen (vervolg)	Tweeledig programma: 1. Faciliterend onderzoek voor het gesprek tussen stad en Rijk met betrekking tot de transformatie van ringwegen. 2. Ruimtelijke analyse transformatie ringwegen aan de hand van een representatief stuk snelweg.	€ 20.000
Knooppunten Informatiesysteem	Verkenning naar de toepassing van een informatiesysteem/(GIS)database ter ondersteuning van knooppuntontwikkeling. Doel: gegevens over het functioneren van knooppunten in het mobiliteitsnetwerk samenhangend in beeld brengen met verstedelijkingsopgaven.	€ 20.000
De Fiets	Vervolg NL Fietsland. Ambassadeurschap.	Inzet in uren
Q-teams en MIRT verkenningen	Deelname en voorzitterschap van Q-teams en MIRT projecten in de fase Kwartiermaken, Verkennen, Planuitwerken, Aanbesteden en Beheren. Ondersteuning bij aanbestedingen, het opstellen van de Aanbestedingsleidraad, het voorbereiden van de selectie van ruimtelijke opdrachtnemers en deelname aan de dialoogsessies.	Inzet in uren
	Totaal	€ 100.000

THEMA 3. EEN BETERE DELTA

Onderwerp	Toelichting	Budget
Boekstaven materiaal Ruimte voor rivier	Ism vorige Rijksadviseurs Landschap Dirk Sijmons en Yttje Feddes. Betrokken: RWS.	€ 20.000
Gebiedsagenda IJsselmeer	Inzet gedurende het traject dat moet leiden tot de Gebiedsagenda IJsselmeer. Deelname als commentator aan de drie gebiedsdialogen en advies over proces en inhoud naar aanleiding van de uitkomsten van die dialogen.	€ 15.000
Hoogwater- beschermingsprogramma	Organisatie bijeenkomst waterschappen. Hoe is kwaliteitswinst te boeken? Wie is aan zet?	Inzet in uren
Delta Ontwerp Platform	Ondersteuning Delta Ontwerp Platform (ambassadeur ontwerp), lezingen, expertmeetings etc.	Inzet in uren
Wateropgaven en erfgoed	Een hydrobiografie van de Westerschelde in het licht van de discussie over de derde verdieping van dit water. In samenwerking met Deltares. De hydrobiografie is toegespitst op de geschiedenis van landschappelijke interventies en modificaties.	€ 20.000 VER budget
Totaal		€ 55.000

THEMA 4. DE COMPLETE STAD

Onderwerp	Toelichting	Budget
Vergroening stedelijke infrastructuur (samenwerking PBL)	Uitwerken van materiaal tot publiekspresentatie op IABR.	€ 20.000
Synthese ruimtelijke adviezen	Bundelen en synthetiseren belangrijke ruimtelijke adviezen. Welke overkoepelende strategieën, principes en instrumenten zijn te onderscheiden en welke moeten verder worden uitgediept.	€ 20.000
Agenda stad	Betrokkenheid bij citydeals	Inzet in uren
Totaal		€ 40.000

THEMA 5. NIEUWE CULTUURLANDSCHAPPEN

Onderwerp	Toelichting	Budget
Nationale parken	Onderbouwing van de advisering aan programmadirectie Nationale Parken Nieuwe Stijl van ministerie van EZ	€ 20.000
Advies Uitvoeringsagenda Natuurvisies	Advisering over de bijdrage van maatschappelijke initiatieven aan de kwaliteit van de natuurlijke en landschappelijke leefomgeving in Nederland. Gevraagd advies EZ in het kader van de Uitvoeringsagenda Natuurvisies.	Inzet in uren
Nationale landschapsvisie	Bijdragen aan de totstandkoming van de Nationale Landschapsvisie als bouwsteen voor de Nationale Omgevingsvisie. Gevraagd advies EZ.	Inzet in uren
Advies mbt evaluatie GLB	Nazorg bij het advies GLB aan Staatssecretaris Van Dam	Inzet in uren
Naar een Kustpact	Inzet bij de totstandkoming van het Kustpact dat op verzoek van de Tweede Kamer door de bestuurlijke en maatschappelijke kustpartners wordt opgesteld. Advies bij het samenstellen van de kustwaardenkaart.	Inzet in uren
Totaal		€ 20.000

THEMA 6. RUIMTELIJKE IMPACT ENERGIETRANSITIE

Onderwerp	Toelichting	Budget
Ruimtelijke implicaties van energietransitie	Expertmeeting en vervolgonderzoek naar de ruimtelijke voorwaarden voor energietransitie.	€ 15.000
Energietransitie en erfgoed: regiodialoog	Voorstel: De RCE organiseert in 2016 drie gebiedspilots in relatie tot energie en erfgoed in het kader van regiodialogen. Hierin wordt de samenwerking opgezocht en levert het CRA een inhoudelijke bijdrage.	€ 15.000 VER budget
Totaal		€ 30.000

THEMA 7. NIEUWE BOUWCULTUUR

Onderwerp	Toelichting	Budget
n.t.b.	Over specifieke invulling worden in een apart traject afspraken gemaakt met Ministerie van IenM.	€ 135.000 AAARO budget
Gouden Piramide	Rijksprijs voor opdrachtgeverschap. Besteding conform afspraken OCW, IenM en BZK	€ 300.000 AAARO budget
Totaal		€ 435.000

THEMA 8. RUIMTELIJKE KWALITEITSBORGING

Onderwerp	Toelichting	Budget
Nationale omgevingsvisie (Novi en NOA)	Betrokkenheid bij opstellen van Nationale omgevingsagenda en omgevingsvisie. Meedenken met projectgroep. Implementatie advies omgevingskwaliteit.	Inzet in uren
Leidraad Q-teams en Opdrachtgevers	Bundeling van opgedane ervaringen in kwaliteitsteams. Het beknopte document geeft praktische tips voor zowel Q-team leden als opdrachtgevers, met als doel de inzet en betrokkenheid van kwaliteitsteam bij MIRT projecten vooruit te helpen.	Inzet in uren
Borging Ruimtelijke kwaliteit en Milieukwaliteit.	Samenwerking met Adviescommissie Water en Commissie MER. Onderzoeken hoe beide vormen van kwaliteitsborging beter op elkaar afgestemd kunnen worden.	Inzet in uren
Q-teams	Deelname en voorzitterschap van Q-teams en het ondersteunen bij aanbestedingen, het voorbereiden van de selectie van ruimtelijke opdrachtnemers en deelname aan de dialoogsessies.	Inzet in uren
MIRT. De toegevoegde waarde van ruimtelijk denker	Lessen trekken uit de vier pilots die nu lopen. Wat willen we vastleggen in procedure? Lessen trekken, evt. handreiking.	€ 10.000
Droom en realiteit van de Ladder Duurzame Verstedelijking	Studie naar de werking van de Ladder Duurzame Verstedelijking. De studie toont aan hoe het aandachtig toepassen van de Ladder bijdraagt aan rijksdoelen op het gebied van agglomeratiekracht en duurzaam verstedelijken. Ook wordt duidelijk hoe nonchalant er met het instrument wordt omgegaan.	€ 15.000
NSP	Manifestatie organiseren over NSP: Wat kun je zeggen over economische waarde van ruimtelijke kwaliteit? Verdieping in publicatie, aanvullend op boek dat Bureau Spoorbouwmeester opstelt.	€ 5.000
Totaal		€ 30.000

COMMUNICATIE/REPRESENTATIE/WERKBEZOEKEN/ONDERSTEUNING

Onderwerp	Budget	
Eindsymposium CRa	€ 30.000	
Werkbezoeken, directeurenoverleg, Architectuuriënnale Venetië	€ 10.000	
Website, nieuwsbrieven, communicatie, publicaties	€ 10.000	
Totaal		€ 30.000

TOTALEN

Onderwerp	Toelichting	Budget
Totaal Werkbudget eerste helft 2016		€ 400.000
Reservering voor start volgend CRa		€ 115.000
AAARO budget		€ 435.000
Totaal		€ 950.000

Adviezen, projecten en activiteiten

DEELNAME IN KWALITEITSTEAMS EN JURY'S IN 2015

Onderwerp	Toelichting	Betrokken
Zwolle Spoorzone	Rients Dijkstra is lid van het kwaliteitsteam en geeft op dit moment advies op het kwaliteitsboek. Dit boek is het overkoepelende kader voor alle (toekomstige) ruimtelijke projecten.	lenM, RWS
Ring Utrecht	Rients Dijkstra is voorzitter van het kwaliteitsteam en adviseert over de planuitwerking.	lenM, RWS
A7 Ring Groningen	Rients Dijkstra is voorzitter van het kwaliteitsteam. De aanbestedingsfase van het project is afgerond en wordt binnekort aan een partij gegund. Het kwaliteitsteam adviseert over de rol van ruimtelijke kwaliteit en vormgeving tijdens deze fase.	lenM, RWS
Blankenburgverbinding	Rients Dijkstra is voorzitter van het kwaliteitsteam. Het team adviseert de over de inpassing en vormgeving van de weg. De projectorganisatie bereidt zich voor op de aanbestedingsfase. Het kwaliteitsteam adviseert hierover.	lenM, RWS
A16 Rotterdam	Rients Dijkstra is voorzitter van het kwaliteitsteam. Het kwaliteitsteam adviseert de projectorganisatie (RWS) over de inpassing en vormgeving van de weg.	lenM, RWS
Afsluitdijk	Eric Luiten is voorzitter van het kwaliteitsteam Afsluitdijk dat de bestuurlijke stuurgroep van RWS en regio in het hele traject van planvorming en uitvoering van de versterking Afsluitdijk adviseert.	RWS en regio
Ruimte voor de rivier	Eric Luiten is voorzitter van het kwaliteitsteam. Advisering en oordeelsvorming over Ruimte voor de rivier projecten, gebaseerd op oa uitvoerings- n opleveringsbezoeken.	RWS
Nieuw Hollandse Waterlinie	Eric Luiten is voorzitter van het kwaliteitsteam dat de Liniecommissie en de overige belanghebbende overheden adviseert over de uitvoeringsplannen van het Linieperspectief. Het Qteam gaat uit van de samenhang van de gehele Linie.	Liniecommissie (4 gedeputeerden van de waterlinieprovincies)
Beatrixsluis/Lekkanaal	Eric Luiten is voorzitter van het kwaliteitsteam dat RWS adviseert over de verbetering van het Lekkanaal en de Beatrixsluis.	RWS
Zeesluis IJmuiden	Eric Luiten is adviseur ruimtelijke kwaliteit van RWS in het traject verbreding van Zeesluis IJmuiden.	RWS
Marker Wadden	Eric Luiten is adviseur ruimtelijke kwaliteit bij de aanleg van het project Marker Wadden.	RWS en Natuurmonumenten
Dijkversterking Centraal Holland	Eric Luiten is beoogd voorzitter van het kwaliteitsteam dijkversterking Centraal Holland (Waterschappen Rijnland, Stichtse Rijnlanden en Amstel Gooi en Vecht)	Betrokken Waterschappen
Nieuwe Sleutelprojecten	Floris Alkemade is lid van de kwaliteitsteams NSP Breda en Den Haag Centraal. Rients Dijkstra neemt de kwaliteitsteams Zuidasdok en Utrecht Cs op zich. Het project Zuidasdok bevindt zich momenteel in de aanbestedingsfase. Het kwaliteitsteam voert gesprekken met de marktpartijen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.	Betrokken Gemeente, NS, ProRail, Spoorbouwmeester, lenM
Gouden Piramide	Floris Alkemade is voorzitter van de jury van de editie van de Gouden Piramide 2016 (architectuur).	OCW

AFGERONDE ADVIEZEN/PROJECTEN

Datum	Advies/project	Betrokken departementen
Januari 2016	Veranderende rol van ontwerper Onderzoek (interviews en literatuurstudie) binnen de vakwereld maar de veranderende rol van ontwerp. Moet leiden tot een advies aan OCW en IenM in het traject naar een nieuwe AAARO.	Eigen initiatief (AAARO middelen)
12 januari 2016	Young Innovators 2015 Afsluitende presentaties van drie nieuwe studies in het kader van stimuleringsprogramma Young Innovators. Young Innovators zijn jonge, talentvolle ruimtelijk ontwerpers die in opdracht van het College van Rijksadviseurs werken aan grote ruimtelijke opgaven met maatschappelijke meerwaarde. Na een succesvol eerste jaar heeft in 2015 een tweede ronde plaats gevonden.	Eigen initiatief (AAARO middelen)
12 januari 2016	Vermaatschappelijking EZ beleidsthema's Op de adviesvraag van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland over de vermaatschappelijking van EZ-thema's met een ruimtelijke implicatie adviseert het CRa het instellen van een Atelier Groene Groei. Hierin kan vanuit RVO de samenwerking met rijks- en regionale partijen worden georganiseerd en kan de ruimtelijke doorwerking van het EZ-beleid worden begeleid.	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (gevraagd advies)
6 Januari 2016	MIRT Lelystad Het College van Rijksadviseurs is gevraagd om vanuit ruimtelijke optiek kanttekeningen te plaatsen en suggesties te doen bij de voorgenomen verkoop van drie bijzondere rijksgebouwen op belangrijke locaties in Lelystad. Ontwerpend onderzoek naar de stedenbouwkundige context en kansen voor de herbestemming.	Rijksvastgoedbedrijf (gevraagd advies)
18 december 2015	Advies Omgevingskwaliteit Het College van Rijksadviseurs adviseert minister Schultz om omgevingskwaliteit tot centraal doel van al haar omgevingsbeleid te maken. Het CRa het begrip omgevingskwaliteit tot leven aan de hand van drie formules. Het advies is door I en M gevraagd in het kader van de totstandkoming van de Nationale Omgevingsvisie.	Ministerie van I en M, DG Ruimte en Water (gevraagd advies)
December 2015	Kaartbeeld: de landschappelijke constitutie van Nederland Het College van Rijksadviseurs heeft het initiatief genomen om een kaartbeeld van de Nationale landschappelijke onderlegger voor Nederland te maken. Uit bezorgdheid over de grote verscheidenheid in invulling van landschapsbeleid tussen de 12 provincies en als input voor de nationale omgevingsagenda. Het kaartbeeld geeft de belangrijkste fysieke systemen, structuren en patronen weer die maken dat ons land kan bestaan.	Eigen initiatief
12 November 2015	Briefadvies 'Landschapsbeleid Provincies' In overleg met de provinciaal adviseurs ruimtelijke kwaliteit heeft het CRa het initiatief genomen voor een quick-scan naar de wijze waarop de verschillende provincies landschapsbeleid voeren. De quick-scan maakt duidelijk dat het momenteel aan coherentie en consistentie ontbreekt. Het IPO wordt geadviseerd de 12 benaderingen grondiger met elkaar te vergelijken en te bezien welke gezamenlijke elementen uit die benaderingen zijn te herleiden.	Advies aan IPO (Eigen initiatief)

Datum	Advies/project	Betrokken departementen
12 November 2015	Advies Integrale knooppuntenstrategie Een succesvol rijksbeleid voor knooppuntontwikkeling vraagt in de ogen van het CRa om een samenhangend en compleet 'beleidspakket'. Dat pakket bestaat uit een duidelijke visie op knooppuntontwikkeling vanuit nationaal perspectief, uit een reeks instrumenten en afspraken waarmee uitvoering gegeven kan worden aan de visie, en uit een informatiesysteem / monitor waarmee de uitvoering ondersteund kan worden.	Ministerie van I en M, DG Ruimte en Water (gevraagd advies)
17 Juni 2015	Waard of niet? Essay over omgevingskwaliteit Reflectie op het begrip omgevingskwaliteit en mate waarin overheidssturing daarbij noodzakelijk is. In het essay worden vijf aanbevelingen gedaan. Het CRa heeft het essay laten opstellen in het licht van de discussie en advisering over de Nationale Omgevingsvisie.	Eigen initiatief
Mei 2015	Leegstand op het platteland Het CRa heeft een ontwerpend onderzoek laten uitvoeren naar de gevolgen en de kansen van grote voorspelde leegstand op het platteland. Goede voorbeelden voor hergebruik of transformatie en een koppeling met het dossier energietransitie heeft een inspirerend document opgeleverd.	Eigen initiatief
30 April 2015	Agenda stad door de ogen van het CRa Een bijdrage van het CRa aan de Agenda Stad, een interdepartementaal initiatief met als voortrekker het Ministerie van Binnenlandse Zaken.	Ministerie van BZK
31 Maart 2015	Ontwerpend onderzoek Natuurinclusief Bouwen Naar aanleiding van de nationale Natuurtop en het opstellen van een nieuwe Natuurvisie adviseerde het CRa over natuurinclusief bouwen. Het CRa heeft aan de hand van twee concrete pilots ontwerpend onderzoek verkend hoe dit natuurinclusief bouwen gestalte kan krijgen.	Ministerie van EZ (gezamenlijk initiatief)
5 Maart 2015	Advies Romeinse Limes Advies aan de Stuurgroep Nederlandse Limes Samenwerking over het publieksbereik van de Romeinse Limes. Dit in het licht van de Unesco-nominatie. Het CRa adviseert om voor het Nederlandse deel van de Limes een interpretatiekader en een kaart te maken, waardoor zowel de archeologische als de actuele structuur van de Limes zichtbaar worden gemaakt.	Stuurgroep Nederlandse Limes Samenwerking (gevraagd advies)
16 Januari 2015	Advies Marineterrein Amsterdam Advies aan Rijksvastgoedbedrijf over organische ontwikkeling Marineterrein. Advies voorzien dec 2015. Betrokkenheid CRa bij nadenken over kwaliteitsborging.	Rijksvastgoedbedrijf (gevraagd advies)
Januari 2015	Nieuwe Bouwcultuur Het essay 'De adaptieve stad vraagt om een Nieuwe Bouwcultuur', is in januari 2015 gepubliceerd in De Architect. In 2014 is door middel van debatten en rondetafelgesprekken met zo'n 50 professionals uit de verschillende sectoren van de bouw-, ontwerp- en ontwikkelwereld verdere lading gegeven aan het begrip Nieuwe Bouwcultuur.	Eigen initiatief

Datum	Advies/project	Betrokken departementen
12 November 2015	<p>Ontwerpend onderzoek Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)</p> <p>In juni 2014 is de nationale invulling van het Europese landbouwbeleid voor de komende jaren bekend gemaakt. Via het GLB wordt de vergroening van het landschap ingevuld. Het CRa heeft een ontwerpend onderzoek laten uitvoeren naar de manier waarop verschillende gradaties van samenwerking tussen agrariërs en overheid de kwaliteit van het landschap zouden kunnen ondersteunen. Krijgt een vervolg in gevraagd advies in het kader van de evaluatie GLB in overleg met EZ.</p>	Ministerie van EZ (eigen initiatief)
16 december 2014	<p>Advies Betekenis van gebouwen en terreinen van Staatsbosbeheer</p> <p>Gevraagd advies over een nieuwe visie op de toekomst van gebouwen en terreinen van Staatsbosbeheer. Het CRa stelt in zijn advies dat dit eigendom in relatie tot het nationale landschappelijke raamwerk en de grote ruimtelijke opgaven - zoals de wateropgave en de energietransitie - moet worden bezien.</p>	Staatsbosbeheer, (gevraagd advies)
15 december 2014	<p>Advies Rijksvastgoed in beweging</p> <p>In het advies stelt het CRa dat de afstootopgave van rijksvastgoed vanuit een publieke verantwoordelijkheid en in nauwe samenwerking met lokale partijen zou moeten vormgegeven. Het CRa wijst op de zorgplicht van de overheid ten aanzien van de kwaliteit van de bebouwde omgeving. Naast economische afwegingen (het hoogste bod) moeten ook maatschappelijke doelstellingen worden meegewogen.</p>	De Minister voor Wonen en Rijksdienst (gevraagd advies)
November 2014	<p>Fietsland NL</p> <p>Onderzoek naar relatie tussen de nationale belangen (concurrentiekracht, leefbaarheid, bereikbaarheid) en de bijdrage van de fiets aan deze nationale belangen. Fietsland NL pleit voor meer rijksaandacht voor de fiets.</p>	Eigen initiatief. Intensief contact met verschillende directoraten binnen lenM
Oktober 2014	<p>Knooppunten</p> <p>Samen met lokale en regionale partijen, worden concrete verbeteringen rondom drie knooppunten met een rijksbelang voorgesteld. Ontwerpers zijn gekoppeld en hebben opdracht gekregen. Tweede selectieronde van knooppunten is recentelijk gestart.</p>	Eigen initiatief. Betrokken: lenM, regionale en lokale overheden.
Oktober 2014	<p>Ladder duurzame verstedelijking</p> <p>Een onderzoek naar de ladder voor duurzame verstedelijking als instrument voor versterking agglomeratiekracht. Onderzoek is afgerond, vervolgstappen om kennis onder te brengen.</p>	Eigen initiatief
Oktober 2014	<p>Ruimtelijke economie voor dummies</p> <p>Inleiding tot de relatie tussen ruimtelijke planning en economische concurrentiekracht.</p>	Eigen initiatief
2 oktober 2014	<p>Advies Wintrack II-masten (hoogspanning)</p> <p>Advies over het esthetisch concept voor de Windtrack II-masten. Het CRa acht de beeldkwaliteitseisen van de Wintrack II in lijn met het concept van de Wintrack I-mast en geeft een aantal belangrijke aandachtspunten mee.</p>	Ministerie EZ, directeur Energiemarkt Dhr. J.C. de Groot (gevraagd advies)

Datum	Advies/project	Betrokken departementen
September 2014	Young Innovators Oplevering en presentatie van de resultaten Young Innovators. Lunchlezingen op diverse ministeries.	Eigen initiatief. In samenspraak met ministerie IenM (AAARO gelden)
22 september 2014	Oogstdag Landschapstriënnale Rijksadviseur Landschap en Water organiseerde de afsluitende oogstdag van de Landschapstriënnale Lingezege, die bovendien de opmaat vormde voor de volgende Landschapstriënnale PARK 21 in 2017.	Bestuur landschapstriënnale, EZ
17 september 2014	Advies Kwaliteitsborging in de bouw Advisering aan minister Blok over wetsvoorstel kwaliteitsborging in de bouw.	De Minister voor Wonen en Rijksdienst (BZK) (gevraagd advies)
16 september 2014	Werkbezoek Marineterrein Amsterdam op uitnodiging van het Rijksvastgoedbedrijf. Onderwerp: organisch ontwikkelen.	
16 september 2014	Advies Auteurswet Voor herbestemming is voornamelijk geen aanpassing van de auteurswet nodig. Dit adviseert het CRa naar aanleiding van een onderzoeksvraag vanuit het Rijksvastgoedbedrijf.	Rijksvastgoedbedrijf (gevraagd advies)
16 september 2014	Advies Kwaliteitsborging Deltaprogramma Het CRa ziet het Deltaprogramma primair als ruimtelijke opgave. Waterbeheer is onlosmakelijk verbonden met de ruimtelijke structuur van Nederland. In de uitvoering van het Deltaprogramma liggen veel kansen en ruimtelijke uitdagingen in het verschiet.	Ministerie IenM en Deltacommissaris (gevraagd advies)
juli 2014	'Nulmeting' energietransitie Nederland Foto-opdracht Theo Baart over de stand van de energietransitie in het Nederlandse landschap, Aangeboden aan Ed Nijpels (energiecoördinator).	Eigen initiatief
5/6 juni 2014	Architectuuriënnale Venetië 'Fundamentals', op uitnodiging van het Nieuwe Instituut.	n.v.t.
juni 2014	Studie Wederopbouwlandschappen Studie naar historisch geografische essenties uit wederopbouwperiode van Haskerveenpolder en De Groep.	Ministerie OCW en RCE (gevraagd i.h.k.v. Visie Erfgoed en Ruimte)
15 mei 2014	Advies Hydrobiografie Marken Marken is één van de drie locaties waar Rijkswaterstaat een Pilot Meerlaags Veiligheid uitvoert om de bescherming tegen hoogwater te verbeteren. Het CRa heeft een hydrobiografie van Marken laten maken. Deze cultuurhistorische kenschets van Marken is gericht op de manier waarop de Markers door de eeuwen heen hebben geleefd met (de dreiging van) het water. In een advies aan RWS levert het CRa een viertal aanbevelingen die betrekking hebben op het verband tussen de (water) geschiedenis van het eiland en de strategie tegen hoogwater in de toekomst.	Rijkswaterstaat West-Nederland Noord en RCE (gevraagd i.h.k.v. Visie Erfgoed en Ruimte)

Datum	Advies/project	Betrokken departementen
18 april 2014	Werkbezoek Almere op uitnodiging wethouder Henk Mulder. Onderwerp: spontane stedenbouw en Floriadeterrein.	n.v.t.
31 Maart 2014	Advies Deltaprogramma IJsselmeer Visie van CRa op de samenhang tussen ingrepen in het waterbeheer en de ruimtelijke kwaliteiten en ontwikkelingen op het niveau van het hele IJsselmeergebied.	Stuurgroep Deltaprogramma IJsselmeergebied (gevraagd advies)
31 Maart 2014	Ruimtelijk kwaliteitskader IJsselmeer Het Kwaliteitskader helpt de mogelijke samenhang tussen de ingrepen in het waterbeheer en de ruimtelijke kwaliteit van de (beoogde) ontwikkelingen in dit gebied scherp(er) te krijgen.	Eigen initiatief i.s.m. Deltaprogramma IJsselmeergebied
25 maart 2014	Advies Wind op Land: RCR Veenkoloniën Ontwerpde oordeelsvorming lopende RCR-procedure. Advies afgerond, wordt gebruikt in mer (openbaar sinds 13 oktober 2014).	Ministerie van EZ (gevraagd advies)
25 maart 2014	Advies Kwaliteit in de Zuidwestelijke Delta Advies over de borging van ruimtelijke kwaliteit bij de voorbereiding van de Deltaplannen voor de Zuidwestelijke Delta.	Stuurgroep Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta (gevraagd advies)
5 maart 2014	Advies Fietsverbinding Marineterrein Amsterdam In het advies onderzoekt het CRa diverse opties voor de verbinding van het terrein met de stad, en komt met een voorkeursvariant.	Rijksvastgoedbedrijf, (betrokkenheid van gemeente Amsterdam) (gevraagd advies)
5 februari 2014	Advies Wind op zee: Haalbaarheidsstudie 12 mijlszone Advies tbv besluitvorming Kabinet over geschikte locaties wind op zee. Pleidooi om de planologische, de kwalitatieve en de energetische dimensie van het vraagstuk te verbreden.	Ministerie IenM en EZ (gevraagd advies)
12 februari 2014	Advies Landschap in m.e.r. Advies over een beter begrippenkader en effectievere operationalisering van het aspect landschap in milieueffectrapportage.	Commissie voor de Milieueffectrapportage (gevraagd advies)
23 september 2013	Advies Rijksvastgoedportefeuillestrategie CRa advies over de RVPS 2014 waarin CRa pleit voor maatwerk in de afstootopgave. Het CRa beveelt een bredere analyse aan waarbij de maatschappelijke waarde en de ruimtelijke potentie van een object in beeld komt.	Interdepartementale Commissie Rijksvastgoed en Ministerie IenM, DG Ruimte en Water (gevraagd advies)
11 september 2013	RRAAM (Rijk-Regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer) - 2 CRa reactie op de ontwerp-Rijksstructuurvisie RRAAM als vervolg op het advies van eind 2012 op de consultatienotitie.	(gevraagd advies)

Datum	Advies/project	Betrokken departementen
6 augustus 2013	Advies 'Naar een nationaal Atelier Wind' Advies over de implementatiefase van de Structuurvisie Wind op Land. Het advies gaat in op de kwalitatieve, landschappelijke dimensie van de plaatsingsproblematiek. Het CRa beveelt de instelling van een Nationaal Atelier Wind aan.	De Minister van Economische Zaken
30 juli 2013	Advies Natuurambitie Grote Wateren CRa advies als bijdrage aan de beleidsverkenning: vertrouwen op natuurlijke regionale systemen en durf een meer dynamische attitude ten aanzien van regelgeving aan. Werk de beleidsverkenning uit tot beleidsvorming en sluit de verkenning aan op het Deltaprogramma.	EZ (Gevraagd advies)
25 juli 2013	Advies Energietransitie/Energie landschappen Advies over de kwalitatieve en ruimtelijke aspecten van de duurzame energietransitie. Het CRa bepleit een nadere uitwerking van de energieambitie op basis van eigendom op verschillende schaalniveaus.	Ministerie IenM (gevraagd advies)
9 juli 2013	Advies Handelingsperspectief Zuidelijke Randstad Integrale reflectie op de rijksvoorzet voor het Handelingsperspectief Zuidelijke Randstad met de nadruk op de ruimtelijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van een excellent vestigingsklimaat in de Zuidelijke Randstad.	Ministerie IenM (gevraagd advies)
13 juni 2013	Advies Afstoot Monumenten Een ongevraagd advies aan Minister Blok over de voorgenomen afstoot van 34 Rijksmonumenten met erfgoedstatus.	De Minister Wonen en Rijksdienst (BKZ)
2 mei 2013	Advies Omgevingswet Een ongevraagd advies over de Omgevingswet waarin het CRa aandacht vraagt voor de borging van kwaliteit van ruimtelijke interventies en onafhankelijke oordeelsvorming.	De Minister Infrastructuur en Milieu
Maart 2013	Transformatie van de Ring Onderzoek naar de relatie tussen de grote steden en hun ringwegen. Met welke ingrepen is de bereikbaarheidswaarde van de ringwegen in stand te houden terwijl de huidige negatieve impact (op gezondheid, ruimtebeslag en omgevingskwaliteit) verminderd kan worden?	Eigen initiatief
14 februari 2013	Advies Werkeiland IJsselmeer Advies over een voorgenomen werkeiland en behoefte van zandwinning in het IJsselmeer.	Rijkswaterstaat IJsselmeergebied (gevraagd advies)
10 december 2012	Advies RRAAM (Rijk-Regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer) Advies van het CRa over de Consultatienotitie RRAAM 2012 met als kernpunt het advies om de ontwikkelingen te faseren en rekening te houden met langzamer groeiscenario's.	Ministerie IenM (gevraagd advies)

College van Rijksadviseurs

uitgave van College van Rijksadviseurs

Ir. Floris Alkemade
Rijksbouwmeester
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Prof. Ir. Eric Luiten
Rijksadviseur Landschap en Water
Ministerie van Economische Zaken

Prof. Ir. Rients Dijkstra
Rijksadviseur Infrastructuur en Stad
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ontwerp: Van Lennep
Opmaak: Mike Emmerik
Tekst: College van Rijksadviseurs
Fotografie: Jeroen Bosch

College van Rijksadviseurs
pa. Atelier Rijksbouwmeester
Postbus 20952
2500 EZ Den Haag

Bezoekadres: Korte Voorhout 7, 2511 CW Den Haag
Telefoon 070 3398998

www.collegevanrijksadviseurs.nl
© Rijksoverheid | april 2016

